

2010. Április 14

Jászberény. Malom Színház. Régen malom, aztán fürdő, majd mozi, most színház. Tizenkilenc évébe került vendéglátónknak, Várszegi Tibornak, hogy színházat hozzon létre Déryné szülővárosában. Tizenkilenc évig nem hallgatta meg senki, amíg aztán az új, fiatal alpolgármesternek füle nem lett a hallásra. A befogadó színház alig fél éves, de már járt itt Olasz opera, Krétakör a Hamlet ws-el, Vidnyánszky Attila színháza, és most itt vagyunk mi is. A szándék hasonlatos a thaiföldi barátaink szándékaihoz: színházi helyzetet teremteni a fiatalok, és úgy általában a városlakók számára. Színházi helyzetet, mert az nagymértékben hozzájárulhat a városn közösségé való kialakításához, az embereknek önmagukkal való szembesüléséhez, a világnézet megváltoztatásához. Színházi helyzetet, hisz 2010-ben ez számít az egyik legerősebb szellemi kalandnak.

Első nap egy előadásunk van a második nap négy. Délelőtt három egymás követően és egy, kis szünet után délután. Vicesen mondogatjuk, hogy Európában ilyen nem is volt, hogy egy nap négyet kell játszsanunk, csak Thaiföldön. És valami fontos esemény részesei leszünk. Mikor három előadásunk van, mindig úgy érezzük, hogy többet nem bírunk ki. Kifáradunk, elfáradunk. Itt megdöbbenve tapasztaljuk, hogy nem vagyunk fáradtak. A harmadik előadáson egyértelműen érzem a Szentlélek kiáradását. Előadás végén többen szóvá is tesszük ezt a tapasztalásunkat. Tibor az mondja, hogy ő nem csak érezte, hanem látta is. Érezzük mindannyian, hogy valami különleges és felemelő történik. És valóban tudunk közvetíteni, szolgálatot tenni. Nem fáradunk el, mert a Fentiek segítik munkánkat. Nem erőből dolgozunk, hanem megkapjuk az előadások lejátszásához, a szolgálathoz szükséges erőt, energiát, figyelmet. Csodálatos tapasztalás. Ilye erősen mindezt talán még soha nem éreztem. Este, megerősödött hittel térünk nyugovóra. Lefekvés előtt, a közös beszélgetés után nem sokkal szétnézek a házban (egy külön házban lakik az egész társulat), és boldogan látom, hogy a csapatból mindenki olvas. Spontánul egy olvasó- házzá alakulunk át.

Mindenik jászberényi előadásunk mélyen megtörténik. Mint egy ima. A forgatókönyv szinte mindig ugyanaz: bejön 60 felszínes fiatal, beszélgetnek, nevetgélnek, alig figyelnek. És egyszer csak valamitől elkezdenek ráhangolódni, elkezdenek figyelni, elhallgatnak, és sikerül a csoda: megtörténik az előadás a föld

fölött két centire. Elmélyül és megrendül a nézőtér. Érezzük, hogy ezt nem mi csináljuk, nem a mi művünk, ahogy a dicsőség sem a mienk... Előadások után, egy blogban jelenik meg a visszajelzés:

“Úgy alakult, hogy két osztályt is elkísérhettem "színházba".

Most a jászberényi Ifjúsági Ház adott helyet az előadás megrendezésére, hiszen a Malom Film-Színház helyszíne túl szűkösnek bizonyult volna egy ilyen volumenű produkció megvalósítására.

A sepsiszentgyörgyi Osonó Színházműhely "Részletek a Bolyongás Meséiből" című 2007-es előadását láthattuk közel 70 diák társaságában.

Nem tudtam, mire számítsak; nem ismertem őket, nem ismertem a "darabot" - én is tanácstalan voltam abban a tekintetben, hogy vajon ez egy vidám, szórakoztató "mese előadás" lesz-e, vagy valami elvont mozgás színház darab. Ez a két véglet sustorgott a fülemben oda úton.

Aztán egyik jóslatom sem jött be. Az előadás a máról szólt. Mai fiatalok néztek önmagukba és vetítették ki félelmeiket, hibáikat és erényeiket egész nemzedékükre úgy, hogy közben mindannyian magunkra ismerhettünk. Tükröt állítottak elénk, hogy "Nézd, ilyenek vagyunk, és ha nem vagyunk hajlandók leszokni ezen felszínes kapcsolatainkról, mesterségesen előállított érzelmeinkről és nem állítunk helyükbe igaziakat, akkor az életünk nem lesz más, mint alvás és evés gépies ismételtetése." - Legalább is nekem ezt mondta az előadás.

Nagyon keveset beszéltek a színészek. Több volt benne a mozgás elem, főként csak érzelmi sokkhatások kiváltására szólaltak meg a szereplők. Sokkolni persze csendben, szótlanság is tudtak. Nem volt ez öncélú. Nagyon is határozott elképzelése lehetett a rendezőnek (Fazakas Misi) arról, mivel, milyen érzelmeket válthat ki a közönségből.

Volt artikulálatlan üvöltés, volt csendes gyertyagyújtás, voltak lágy dallamok, volt sírás és érzelem-mentes gép-ember és volt közös szertartás is a közönséggel. Egyfajta belső, közös szeánszra voltunk hivatalosak. Közös, mert a jelenlévő 70-90 ember szíve egyszerre vert és belső, mert hagytak időt mindenkinek elgondolkodni,

magába zárkózni. Bizonyosan okos, tudatos rendezői döntések voltak ezek úgy, hogy a közönség még véletlenül sem érezte mindezt mesterkéltnak.

Ilyen és ehhez hasonló előadásokat gyakrabban kellene biztosítani a város fiataljainak, hogy mindenki részesülhessen az efféle belső élményekből. Ebben van és lesz nagy szerepe Várszegi Tibornak, aki célzottan, tudatosan válogatja színházába az értékesebbnél értékesebb darabokat, így lopva értéket abba a világba, abba közegbe, ahová másképp igen nehezen jut el a fény.”

Tiborral beszélgetek. Még mindig nem értem, hogyan merte felvállalni azt a kockázatot, hogy meghívjon minket ide játszani, hiszen ő egy tréning-sorozatot tartott nekünk három évvel ezelőtt, de az előadást nem is látta csak most. Azt mondja, hogy az előadás csak egy forma. Ő a tréning első három percében megérezte velünk azt, amit más tréningeken soha: azt a fényt, és azt a csendet, amivel a társulatunk betölti egy teret. Ez számára garancia volt. Megerősít bennünket, hogy jó az út, amelyen járunk, úgy a színházcsinálásban, mint a tanításban. Azt is elmondja, hogy az év legfontosabb színházi eseménye volt ez az előadás-sorozat. Megrendítette a fiatalokat, és megmozgattuk a várost. Mindez újra és újra megerősíti hitünket a színházcsinálásban, a kiszállásokkal járó szolgálatban, abban, hogy van értelme a munkánknak, lemondásainknak, és terveinknek, amely mindezt kiteljesíti, megerősíti. Arról ábrándozunk este, hogy tényleg jó lenne apránként egy állandó társulatot létrehozni.

2010. Április 15

Jászfényszaru. Egy régi meghívásnak teszünk eleget. Az 56 éve drámapedagógusként dolgozó Rozika néni több mint egy éve Szilágycsehben látta előadásunkat, és - későbbi bevallása szerint - azóta az az álma, a vágya, hogy elhívja eladásunkat a városába. Barót nagyságú város, az emberek reggeltől estig dolgoznak a város határán lévő, egyetlen óriásüzemben, vagy a közeli nagyvárosokban. És Rozika néni példaértékű missziót vállal fel: színházat csinál

ennek a közösségnek immár 36 éve. Játékot tanít az iskolában, rendez gyerekeknek, középiskolásoknak, felnőtteknek, időseknek. Szinte mindenki átment a kezei alatt, és színházat értő, kultúra-igénylő ember vált belőle. Példája szépen mutatja, hogy egy kisváros élete, szellemi- kulturális igénye apránként megváltoztatható. Táplálkozni tudunk a kitartásából, és rácsodálkozunk az életkorát meghazudtoló erejére, és a színházba vetett hitére. Nagyszerű fogadtatásban részesít. Érezteti, hogy nem mindennapi vendégei vagyunk: süt és főz nekünk... és mesél.

Látogatás az iskolában, majd fogadás a Polgármesteri Hivatalban, végül meglátogatjuk a csodálatos templomot. Szomorúan mesélik el, hogy sajnos a templomok többsége Magyarországon már ünnepekkor sem telik meg. Újra közelebb kerül a feladat, ami ránk vár itt is, és máshol is az előadásunk által.

Két telt ház este. Erős előadások születnek. Visszajönnek a nézők, beszélgetünk. Megrendülnek. Arról számolnak be, hogy öt éve nem történt ilyen, hogy előadás után ne rohanjanak haza. Annyira felkavarta, elgondolkodtatta, megrázta és felébresztette őket az előadás, hogy a színház előtt elkezdtek beszélgetni egymással. A megélt érzésekről, gondolatokról és kérdésekről. Rozika néni szerint olyan emberek is, akik évek óta nem beszélgettek egymással. Búcsúzóul huncutul rám néz, és annyit mond: ezért hívtalak benneteket ide.

Szentes. Aggódok, hogy fáradt a társulat, de amint kiszállunk a buszból ennek jelét sem látom. Mélyen megérintenek bennünket ezek az élmények, találkozások, beszélgetések, visszajelzések. Fontos, talán az egyik legfontosabb tapasztalat volt számunkra ez a turné. Magamban örvendek, hogy mindannyian alázattal tudtuk fogadni a dicséreteket, és többként éljük meg, mint egy banális „sikerünk van”-t. Az előadásunkra, a feladatunkra koncentrálunk, tesszük a dolgukat. Érezzük, hogy az utunkat kell járjuk.

Nagyszerű fogadtatás itt is. Hamar összebarátkozunk a drámatagozat képviselőivel. Kis izgalom, hogy a kiszemelt tér megfelel-e nekünk, de hamarosan

megnyugtattunk mindenkit, hogy rendben van. Rutinos és pontos beszerelés, fényállítás, hangbeállítás. Az előadás megtörténik, bár tartok attól, hogy a vége nem feszes, és az utolsó jelenet kicsit az önsajnálát színeibe csap át. Aztán nagyot beszélgetünk, terveket szövünk a vendéglátóinkkal, Visszahívnak bennünket a drámaiskolába tréninget tartani, előadást játszani. Barátokra és társakra találunk. Az értékrendünk hasonló, és a búcsúzásnál mindannyian érezzük, hogy még fogunk találkozni. Nemsokára a weboldalunkra a következő levél érkezik:

2010. Április 16

Kedves Társulat!

Én tegnap láttam Szentesen az előadásotokat. S tényleg "csak" azt szeretném mondani, hogy KÖSZÖNÖM! Még most, másnap is oly mértékben a hatásotok alatt vagyok, hogy nehezen tudom kifejezni azt az örömet amit veletek kapcsolatban érzek! Az egyik legmeghatóbb volt a tegnapi előadásban az őszinteségetek. Hihetetlen, hogy mennyire önmagatok tudtok lenni a színpadon és teljesen mértékben felvállaljátok önmagatok lényét. Ez az egyik legnagyobb ajándék amit egy néző kaphat. Nagyon is aktuálisnak érzem az előadás mondani valóját. A bolyongásainkról, a kétségbeesett olykor már hit nélküli útkeresésekről, a félelmekről, a megfélemlési kényszerekről, a hazugságokról önmagunk felé, melyek nagyon jellemzők a modern európai emberre. Nagyon sok magamban régen elnyomott vágyat szabadítottatok fel bennem. A lenyűgöző képi világgal is.

Én nagyon régen néztem már szembe önmagammal. És nagyon hiányzott már az életemből egy közösségi extatikus élmény, egy katarzis. S úgy érzem, ti megtudtatok ajándékozni ezzel. Miután vége volt az előadásnak, magam gondolataiba merülve szótlanul közlekedtem az iskola folyosóján. Szinte egy szót sem tudtam szólalni, csak a múltam néhány szeletkéjére gondoltam, s némán ültem a barátaim mellett.

De mégis az egyik legnagyobb élményem a tegnapi napban, az a végén való beszélgetés volt. (bár sajnós a felénél el kellett mennem, mert indult a buszom)

Elképesztően gyönyörű volt az a hit, alázat, és szeretet ami belőletek áradt. Egymás iránt, felénk, és a munkátok iránt. Gyönyörű és tiszta emberek vagytok! Számomra

olyanok voltak mint valami égi hírnökök akik erőt és hitet tudtok adni. Nagyon ritka ez manapság. Sőt a közelemben lévő színházi életben nem is találkoztam ilyen összetartó és alázatos társulattal mint ti! Errefelé lehetetlen ilyen szintű színházat látni mint a tiétek. Ezért voltunk mindannyian csodálkozva meglepődve rajtatok. Most is miközben ezt a levelet írom, csak azokra a katartikus érzésekre tudok gondolni, amit kiváltottatok belőlem.

Egyébként nagyon vártam az előadásotokat, s kíváncsi voltam rátok mivel Sepsiszentgyörgyről jöttetek. Én Szentesen tanulok, de a családom Erdélyi gyökerű. Nagyapám Kolozsváron született, s Székelyudvarhelyen is vannak rokonaim. S leírhatatlan az a pozitív élmény anyag amit tőletek kaptam. A tekintetetekből, a játékokból, a viselkedésetekből.

Nagyon jó tudni azt, hogy az erdélyi kőszínházakon kívül van más magyar anyanyelvű alternatív társulat is amely színházzal foglalkozik.

Sejtem, nem könnyű ott egyedüli magyar nyelvű társulatként helytállani! De őrizzétek meg magatokat ilyennek!

További szép sikereket, összetartás, és jó munkát kívánok nektek!

Mély tisztelettel és baráti szeretettel, T.-M. János Gergely

